

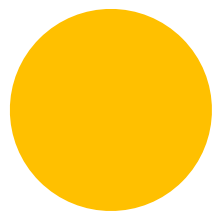
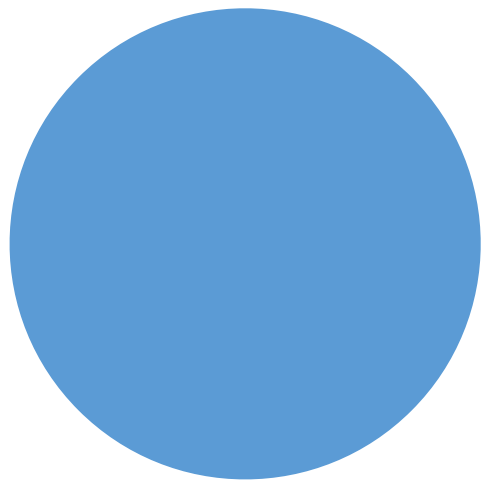

Právní úprava památkové péče

Anna Jaegerová

Osnova

- Historie regulace památkové péče na území českých zemí
- Mezinárodní právo – UNESCO
- Vnitrostátní právní úprava památkové péče
  - Práce se zákonem

Historie právní úpravy v českých zemích

Nejstarší obecně závazné nařízení

- dvorský dekret z 24. 2. 1776:

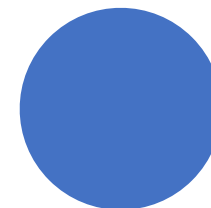
úprava povinností nálezců
starožitností

- Dekret dvorské kanceláře z 28. 12. 1818:
vývoz a obchod s uměleckými díly a zvláštnostmi
- Ústřední komise pro zajišťování a zachování stavebních památek
  - Komise k vyhledávání a zachování uměleckých a historických památek

---

Právní úprava v 19. století

Alois Riegl a Max Dvořák

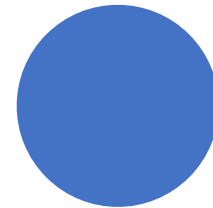

- **Alois Riegl:** Moderní kult památek, jeho podstata a jeho vznik
- **Max Dvořák:** reorganizace rakouské státní památkové péče - vznik Uměleckohistorického ústavu
- statut Ústřední komise, vydaný dne 31. 7. 1911: komise se stává vědecky podloženou institucí

- za první republiky *nedošlo k přijetí speciálního zákona na ochranu památek*
- Benešovy dekrety
- zákon č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách, s účinností dnem vydání 3.5.1958
- zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, s účinností od 1.1.1988: zásadní změny do dosavadního chápání právní ochrany kulturních památek

---

Právní úprava 20. století

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Úmluvy Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO)

- Úmluva na ochranu kulturních statků v případě ozbrojeného konfliktu (1954)
- Úmluva o opatřeních k zákazu a zamezení nedovoleného dovozu, vývozu a převodu vlastnictví kulturních statků (1970)
- **Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví (1972)**
- Úmluva o ochraně podvodního kulturního dědictví (2001)
- Úmluva o zachování nehmotného kulturního dědictví (2003)

Orgány

- Valné shromáždění
- Mezinárodní výbor pro ochranu kulturního a přírodního dědictví výjimečné světové hodnoty
(Výbor pro světové dědictví)
- Fond světového dědictví

Povinnosti smluvních států Úmluvy

- ***návrhy na zápis, označení, ochranu, zachování, zhodnocení a předávání*** kulturního a přírodního dědictví nacházejícího se na jejich území budoucím generacím a ***pomáhat při tomto úkolu dalším smluvním státům***, které o to požádají
- ***vytvořit útvary*** pro ochranu, zachování a zhodnocení dědictví
- zpracovat ***vědecké a technické studie***
- ***nepřijmout úmyslně žádné opatření schopné přímo či nepřímo poškodit dědictví*** na jejich území nebo na území jiného smluvního státu
- předložit Výboru ***tzv. indikativní seznam***
- pravidelně ***přispívat do Fondu světového dědictví***

Plusy a mínusy členství

+

- Možnost získání finančních prostředků
- Přístup k síti kvalifikovaných odborníků
- Zájem veřejnosti a nárůst cestovního ruchu

-

- politický tlak na Výbor

Dělení světového dědictví

- Kulturní dědictví
- Přírodní dědictví
- Dědictví smíšené povahy
- Kulturní krajiny

Seznam

- Celkem **1121 památek**
  - 869 kulturních
  - 213 přírodních
  - 39 smíšených

<http://whc.unesco.org/en/list/>

- **Globální strategie pro reprezentativní, vyvážený a věrohodný Seznam světového dědictví**
- **Regulační mechanismus Výboru**

Kritéria pro zápis kulturní památky na Seznam světového dědictví

Splňovat požadavek **AUTENTIČNOSTI a:**

- I. představovat *unikátní umělecké dílo*, mistrovské dílo tvůrčího ducha člověka,
- II. mít výrazný vliv v určitém období nebo v určité kulturní oblasti na *vývoj architektury nebo technologií, monumentálního umění nebo organizaci prostoru*,
- III. přinášet jedinečné nebo výjimečné svědectví o *kulturní tradici nebo zaniklé či žijící civilizaci*,
- IV. být významným příkladem *typu stavby nebo architektonického souboru* ilustrujícího důležité historické období,
- V. být významným příkladem *tradičního lidského sídla* reprezentujícího určitou kulturu, především stal-li se ohroženým v důsledku nevratných změn, nebo
- VI. být přímo nebo materiálně *spojeny s událostmi, živými tradicemi, myšlenkami, vírou nebo uměleckými a literárními díly* výjimečného světového charakteru.

(V posledním případě Výbor zdůrazňuje, že toto kritérium může zdůvodnit zápis pouze ve výjimečných případech nebo když je aplikováno společně s ostatními kritérii.)

Průběh zápisu památky na Seznam světového dědictví

- Malá nominační zpráva (2-3 strany) a **Velká nominační zpráva** (200-300 stran)
- Březen: **odborný posudek ICOMOS** (či/a UICN)
- Červenec: **zpráva Výboru a oficiální dopis o zapsání či nezapsání** památky na Seznam světového dědictví
- Statky, jejichž návrhy jsou zamítnuty, již nikdy nemohou být znovu navrhnuty!

Vyřazení zapsané památky ze Seznamu světového dědictví

- v případě **ohrožení** památky
- rozhodnutí Výboru o:
  - nevyřazení
  - stanovení nutných opatření
  - vyřazení
- **Seznam světového dědictví v ohrožení**

Historické centrum Českého Krumlova (1992)

Historické centrum Prahy (1992)

Historické centrum Telče (1992)

Poutní kostel Sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře (1994)

Historické centrum Kutné Hory, Chrám Sv. Barbory a Kostel Nanebevzetí Panny Marie a svatého Jana Křitele (1995)

Lednicko-valtický areál (1996)

Zámek Kroměříž a zahrady (1998)

Historická obec Hlašovice (1998)

Státní zámek Litomyšl (1999)

Sloup Nejsvětější Trojice v Olomouci (2000)

Villa Tugendhat (2001)

Židovská čtvrť a Bazilika Sv. Prokopa (2003)

Hornický region Krušnohoří (2019)

Národní hřebčín Kladruby nad Labem (2019)

Právní úprava v České republice

Prameny právní úpravy

- Ústava: preambule, čl. 7
- Listina základních práv a svobod: čl. 11, čl. 34, čl. 35
- **Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči**
- Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě
- Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy
- **Zákon č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty**
- Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
- Zákon 140/1961 Sb., trestní zákon
- Zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu

Zákon č.
20/1987 Sb.,
o státní
památkové
péči

- Veřejné právo, správní právo
- Hmotněprávní a procesněprávní úprava

Stanovuje:

- Základní kategorie památkové ochrany
- Povinnosti a nástroje pomoci vlastníkům kulturních památek
- Činnosti, opatření a rozhodnutí k ochraně, uchování, přiměřenému využití a prezentaci kulturních památek

Formy památkové ochrany

1) Ochrana jednotlivých objektů

- **Kulturní památka** = movité a nemovité věci, případně jejich soubory:
  - „které jsou významnými doklady historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti, jeho projevy tvůrčích schopností a práce člověka z nejrůznějších oborů lidské činnosti, pro jejich revoluční, historické, umělecké, vědecké a technické, nebo
  - které mají přímý vztah k významným osobnostem a historickým událostem“
- **Národní kulturní památka** (celkem 343)

2) Územní památková ochrana (294 měst a 276 vesnic)

- **Památkové rezervace** (39 městských, 61 vesnických, 1 nespecifikovaná, 1 technická, 8 archeologických)
- **Památkové zóny** (255 městských, 215 vesnických)
- **Ochranná pásma**

Organizace státní památkové péče

- složky jsou organizačně rozštěpeny mezi odborné ústavy a správní úřady

Správní úřady:

- 1) Ministerstvo kultury
  - Památková inspekce
- 2) krajské úřady
- 3) obecní úřady obcí s rozšířenou působností

Odborné úřady:

- Státní památkové úřady

Vyjádření Národního památkového ústavu

- obligatorní podklad závazného stanoviska orgánu státní památkové péče – zejména při **obnově**
- zásada volného hodnocení důkazů
- *Mělo by být ve svých závěrech odůvodněno tak, aby bylo zjevné, jak je naplněn smysl památkového zákona.*
- § 51 odst. 1 a § 56 správního řádu: musí obsahovat pasáž o tom, **jak k daným závěrům příslušný odborník dospěl – JINAK VADA ŘÍZENÍ**

Práce se zákonem

UKAZOVÁTKO NA TÓRU
Rakousko, Vídeň 1864

Postup

Zvolit příslušný zákon

Vyhledat jeho aktuální znění

Správně ho aplikovat

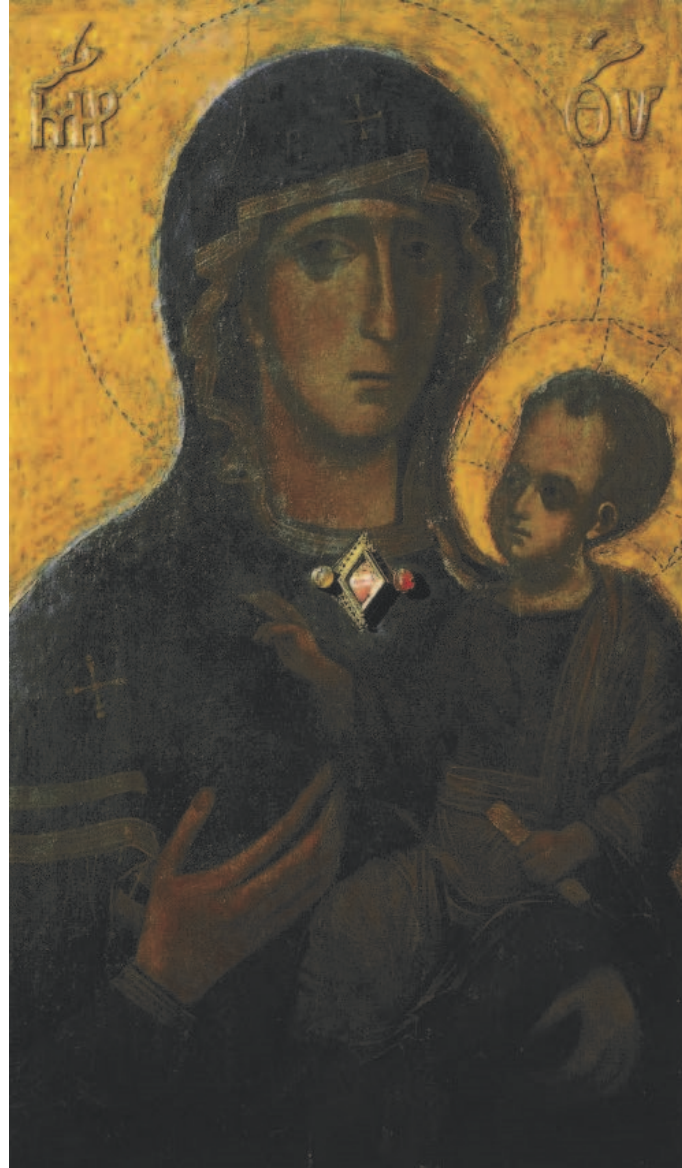

<https://www.zakonyprolidi.cz/>

Příslušné paragrafy

- § 1 odst. 1:
  - předmět zákonné úpravy
  - příloha 1/bod III. a IV.
- § 3 odst. 1:
  - Osvědčení o trvalém vývozu již při nabídce k prodeji!
- § 2 odst. 2:
  - Příslušná odborná organizace
  - Příloha 2

Václav Hollar (1607-1677)
ČTYŘI CHLAPCI, MALÝ SATYR A
KOZEL
1647

cena: 6000 Kč

František Drtikol (1883-1961)
SEDÍCÍ AKT NA KVÁDRU
1927

Děkuji za pozornost.